OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Yksityisoikeus- ja oikeudenhoito-osasto **Lausunto**

Siviilioikeusyksikkö

Lainsäädäntöneuvos Kalle Mäenpää 5.3.2024

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

Hallituksen esitys laiksi työntekijöiden lähettämisestä annetun lain muuttamisesta (HE 101/2023 vp)

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt oikeusministeriön lausuntoa kysymyksestä, joka on esitetty työ- ja elinkeinoministeriön hallituksen esityksestä 101/2023 vp 20.2.2024 antamassa lausunnossa ehdotetusta 12 a §:stä. Lausuntoluonnosta laadittaessa työ- ja elinkeinoministeriö pyysi oikeusministeriöltä kommentteja luonnoksesta. Oikeusministeriön esittämät vahingonkorvausoikeudelliset näkökulmat on otettu huomioon lausunnossa ja siinä esitetyissä pykälämuotoiluissa.

Työ- ja elinkeinoministeriön lausunnossa 20.2.2024 ehdotettu 12 a § kuuluu kokonaisuudessaan näin:

12 a §

Vastatoimien kielto

Lähettävä yritys ei saa kohdistaa lähetettyyn työntekijään kielteisiä seuraamuksia vastatoimina tai kohdella tätä muutoin epäedullisesti sen johdosta, että lähetetty työntekijä on käynnistänyt oikeudellisia tai hallinnollisia menettelyitä taikka ottanut yhteyttä viranomaiseen tämän lain mukaisten oikeuksiensa vaatimiseksi.

Lähettävän yrityksen on korvattava 1 momentissa tarkoitettua kieltoa rikkomalla lähetetylle työntekijälle aiheuttamansa vahinko.

Ehdotetun pykälän johdosta oikeusministeriölle on esitetty seuraava kysymys:

”Minkä säännöksen perusteella lähetetyistä työntekijöistä annetun lain 12 a § 2 momentin mukainen vahinko korvataan? Laki lähetetyistä työntekijöistä ei sisällä säännöksiä vahingonkorvausvelvollisuudesta kuten työsopimuslain 12 luku sisältää. Työsopimuslaissa on säädetty vahingonkorvausvelvollisuuden perusteista, eli siitä, että vahinko korvataan, jos se on aiheutettu tahallaan tai huolimattomuudella.

Tällaista säännöstä ei ole laissa lähetetyistä työntekijöistä. Laki on erityisäännös vahingonkorvauslakiin nähden ja vahingonkorvauslain perusteella 12 a § 2 momentin mukainen vahinko ei voi tulla korvattavaksi, koska vahingonkorvauslaissa ei ole säännöstä, jonka mukaan tällaista vahinkoa korvattaisiin.

Postiosoite Postadress	Käyntiosoite Besöksadress	Puhelin Telefon	Faksi Fax	S-posti, internet E-post, internet
Oikeusministeriö PL 25 FI-00023 Valtioneuvosto Finland	Eteläesplanadi 10 00130 Helsinki Finland	0295 16001 Internat. +358 295 16001	09 160 67730 Internat. +358 9 160 67730	kirjaamo.om@gov.fi www.oikeusministerio.fi www.justitieministeriet.fi

Eikö laissa lähetetyistä työntekijöistä pitäisi olla samanlainen säännös vahingonkorvausvelvollisuudesta kuin työsopimuslaissa, jotta 12 a § 2 momentissa voidaan viitata vahingonkorvaukseen ja syntynyt vahinko tulee korvattavaksi?”

Oikeusministeriö toteaa, että lähetetyistä työntekijöistä annetun lain 12 a § 2 momentin mukainen vahinko korvattaisiin saman säännöksen nojalla. Kuten työ- ja elinkeinoministeriö on lausunnossaan todennut, kyse olisi aineellisoikeudellisesta vahingonkorvaussäännöksestä, joka lisättäisiin lähetetyistä työntekijöistä annettuun lakiin (s. 4). Korvausperuste olisi 12 a §:n 1 momentissa kuvattu menettely eli vastatoimien kiellon rikkominen. Vahingonkorvausvelvollisuuden perusteena olisi siis se, että työnantaja toimii 1 momentissa kielletyllä tavalla eli kohdistaa kielteisiä seurauksia työntekijään siksi, että hän on pyrkinyt oikeuksiinsa.

Lähetetyistä työntekijöistä annettuun lakiin tulisi siten lähes samanlainen säännös vahingonkorvausvelvollisuudesta kuin työsopimuslaissa (55/2001). Todettakoon, että työsopimuslain 12 luvun 1 §:n 1 momentissa vahingonkorvausvelvollisuuden perusteena on työsuhteesta tai työsopimuslaista johtuvien velvollisuuksien rikkominen tahallaan tai huolimattomuudesta. Ehdotettu säännös poikkeaisi työsopimuslaista niin, että vahingonkorvausvelvollisuus ei edellyttäisi tahallisuutta tai tuottamusta. Vastuu syntyisi siis aina, kun lähettävä yritys on rikkonut vastatoimien kieltoa ja tästä on aiheutunut lähetetylle työntekijälle vahinkoa. Työ- ja elinkeinoministeriö on kuvannut lausunnossaan (s. 4) asianmukaisesti sitä, mitä vahinkoja säännöksen perusteella voitaisiin korvata.

Riita-asioissa noudatettavista todistustaakkasäännöksistä seuraa kuitenkin se, että vahingonkärsijän on näytettävä toteen korvausperuste eli vastatoimien kiellon rikkominen ja siitä aiheutunut vahinko. Säännöksen aktiivisen tekemisen kieltävästä sanamuodosta (”ei saa kohdistaa”) seuraa se, että vastatoimien kiellon rikkominen ei tosiasiassa voine tapahtua muuten kuin tahallaan tai huolimattomuudesta. Käytännössä vastuuperuste ei olisi lähettävän yrityksen kannalta ankarampi kuin työsopimuslain mukainen tuottamusvastuu, joten säännös vastaisi asiallisesti sisällöltään työsopimuslain säännöstä. Oikeusministeriö pitää ehdotettua säännöstä kuitenkin selkeämpänä kuin säännöstä, joka edellyttäisi erikseen tuottamusarviointia. Säännös vastaa myös niitä tavoitteita ja perusteluita, joita hallituksen esityksessä säännökselle esitetään.

Oikeusministeriö toteaa lopuksi, että ehdotettu 12 a § liittyy läheisesti kansainvälisyksityisoikeudellisiin lainvalintasääntöihin ja valiokunnan niiden johdosta saamiin lausuntoihin, joita on kuvattu työ- ja elinkeinoministeriön lausunnossa (s. 3–4). Säännöksen pakottavuus on teknisesti helpointa toteuttaa nyt ehdotetulla tavalla.